

Nordland
FYLKESKOMMUNE

10 MAR 2009

Fylkesrådet

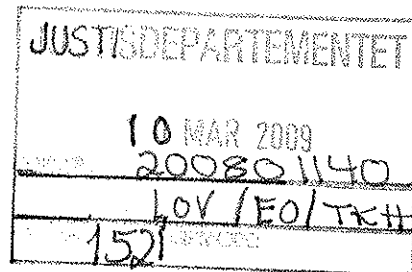
Vår dato: 02.03.2009
Vår referanse: 09/6179

Deres dato:
Deres referanse:

Org.nr: 964 982 953

Justis- og politidepartementet

postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Oversendelse av fylkestingets behandling av NOU 13:2007 Den nye Sameretten

Saksutredning med protokoll fra fylkestingets behandling av den aktuelle saken oversendes som Nordland fylkeskommunes høringsuttalelse.

Med vennlig hilsen

Odd Eriksen
fylkesrådsleder

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
006/09	Eldrerådet	10.02.2009
014/09	Fylkestinget	23.02.2009

Høring - Uttalelse til Samerettsutvalget II - Den nye sameretten**Sammendrag**

Samerettsutvalgets(SRU) mandat har vært å utrede spørsmålet om den samiske befolkningens rettslige stilling mht. retten til og disponeringen av bruk av land og vann i tradisjonelle samiske områder fra Troms fylke og sørover. Oppgaven omfattet også å gi en begrunnet vurdering av hvilke endringer i lovverket som utvalget anser ønskelige.

Utredningen ble avgitt i desember 2007 og inneholder forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover (kartleggings- og anerkjennelsesloven) ny lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder (saksbehandlings- og konsultasjonsloven) ny lov om rettsforhold og disponering over grunn og naturressurser på Hålogalandsallmenningens grunn i Nordland og Troms (hålogalandsloven) - flertallets forslag. Ny lov om rettsforhold og disponering over statens grunn og naturressurser i Nordland og Troms (Revidert Statskog) –foreslått av et mindretall på to representanter

I tillegg foreslår utvalget endringer i en rekke lover hvor forslag til endring av plan- og bygningsloven er det som har skapt størst motreaksjon hos høringspartene.

Et hovedformål med utvalgets lovforslag er å legge til rette for gjennomføring av statens folkerettslige forpliktelser overfor samene, samt at forvaltningen av grunn og naturressurser skal skje på en balansert og bærekraftig måte og med samisk deltakelse (ILO-konvensjonen § 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater art. 14 og 15).

Utvalgets mandatet har også vært å vurdere om forslag til løsninger kan gjennomføres ved tillempninger i eksisterende forvaltningsordninger – herunder fjelloven - eller om en bør innføre nye ordninger, herunder om fjelloven burde innføres i Nordland og Troms.

Lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter

Et samlet utvalg stiller seg bak forslag til lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra Troms og sørover. I henhold til ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater plikter staten å identifisere og anerkjenne samiske rettigheter og etablere et egnet apparat for å avklare tvister om slike rettigheter.

Utvalget foreslår konkret etablering av to organer som skal ivareta dette - en Kartleggingskommisjon og en Utmarksdomstol. Disse organene skal avklare opparbeidede eier- og bruksrettigheter i tradisjonelle samiske områder gjennom lang tids bruk.

Lov om saksbehandling og konsultasjoner

Et flertall står bak et lovforslag som konkretiserer prinsipper og regler for saksbehandling og konsultasjoner for tiltak som kan virke inn på bruken av samiske områder. Det overordnede mål er å unngå iverksetting av tiltak som kan stride mot folkerettens krav om vern av samisk materiell kultur.

Det foreslås også særskilte saksbehandlings- og konsultasjonsregler i plan- og bygningsloven, naturvernloven, og bergverksloven og i forhold til tiltak som kan virke inn på samiske områder.

Endringer i fjellova og reindriftsloven

For statsallmenningene i sørsamiske områder (Nord-Trøndelag og sørover) foreslår utvalget å utvide fjellstyrene fra 5 til 7 medlemmer. Reindriften og jordbruket vil med forslaget hver få 2 medlemmer. Det foreslås ulike ordninger for å synliggjøre reindriftens rettigheter, herunder å understreke at reindriftsretten har et rettsgrunnlag i langvarig bruk.

Endringer i plan- og bygningsloven

Utvalget foreslår å endre plan- og bygningsloven på flere punkter. I forbindelse med utarbeiding av ny plandel til denne loven var det kontakt mellom planlovutvalget og samerettsutvalget. Noen av samerettsutvalgets forslag er tatt inn i ny pbl. De viktigste endringene i denne sammenheng er Sametingets mulighet til å fremme innsigelse til planer som er i strid med samiske interesser. Den andre er at reindriftsinteresser er inntatt som et tema som skal være vurderingskriterium for om planer utløser krav om utarbeiding av konsekvensutredning.

Forvaltningsordning for statens grunn i Nordland og Troms

Utvalget ble bedt om å vurdere om fjelloven kunne benyttes i forvaltningen av statsgrunnen i Nordland og Troms. De konkluderte med at verken denne eller finnmarkslovens modell bør innføres for den aktuelle eiendommen i Nordland og Troms.

I SRUs innstilling er det flere forslag til forvaltningsmodeller for den aktuelle eiendommen. Det er imidlertid bare to prinsipielt forskjellige modeller i forhold til eierforhold. Den ene innebærer at det opprettes en Hålogalandsallmenning (HA) med et eget styre og at eiendommen deles inn i inntil seks forvaltningsområder som får hvert sitt Utmarksstyre. Den andre eiendomsmodellen er at Statskog SF fortsetter som eier. Denne legger også opp til opprettelse av inntil seks utmarksstyrer.

Samerettsutvalgets utredning konkluderer med at alle foreslåtte modeller tilfredstiller internasjonale krav i henhold til folkeretten.

Innstillingen argumenter med at det i valg av forvaltningsmodell neppe vil være noen avgjørende forskjeller i forhold til utmarksforvaltningen. Utvalgets flertall argumenter videre at en ordning som innebærer regional utmarksforvaltning og overføring av eiendomsretten til grunnen til et nytt organ, vil være bedre egnet til å ivareta hensynet til samisk og lokal innflytelse på eierdisposisjonene. Det må imidlertid påpekes at utredningen på dette punktet ikke går langt nok i sine vurderinger.

Høringsuttalelser

Fylkeskommunen har mottatt 9 høringsuttalelser. Dette er Nordland Fremskrittspartiet, Nordland Arbeiderparti, Utmarkskommunenenes sammenslutning, Norges jeger og fiskerforbund i Nordland, Vefsn kommune, Ofoten regionråd, Forum for natur og friluftsliv i Nordland og Nordland Bondelag. I tillegg er det kommet inn innspill fra to privatpersoner. Det ene av disse er i utgangspunktet en orientering for Eldrerådet.

Fylkesrådets vurdering

Fylkesrådet støtter utvalgets arbeid for å få til ordninger og rettslige forhold i Norge som kan oppfylle landets internasjonale forpliktelser med bakgrunn i Folkeretten. Dette vil sikre den samiske del av befolkningen muligheter for å opprettholde og utvikle sin kultur.

Fylkesrådet ser at lovforslaget om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter er et viktig og nødvendig verktøy for å tilfredstille internasjonale krav. Lovforslaget vil imidlertid ha økonomiske konsekvenser. Fylkesrådet ser det derfor som viktig at det bevilges tilstrekkelig med midler til kartleggingsarbeidet for at de ulike rettighetsgrupper skal få avklart sin rett til bruk og eierskap.

Fylkesrådet er også positiv til nytt lovforslag om saksbehandling og konsultasjoner. Dette lovforslaget ser fylkesrådet som en viktig styrking av norsk demokrati og verktøy for å sikre ivaretagelse av samiske interesser. Det kan likevel stilles spørsmål ved hensiktsmessigheten i at Sametinget skal gis rett til å være representert i alle utvalg og nemnder som behandler spørsmål om bruk, utnyttelse og disponering av grunn i tradisjonelle samiske områder. Fylkesrådet mener at denne bestemmelsen bør endres til å omfatte organer og nemnder med hovedoppgave å behandle slike spørsmål. Selv om det etter denne lovbestemmelsen (§25) er opp til vedkommende oppnevningsmyndighet å avklare behovet for samisk representasjon, etter samråd med Sametinget, vil lovens generelle formulering lett føre til unødvendige diskusjoner. Fylkesrådet ser derfor et behov for at bestemmelsen spesifiseres som nevnt over.

Utvalgets arbeid har blant annet resultert i behov for og foreslag til endringer i en rekke eksisterende lover. Fylkesrådet er enig i de endringer som angår konsultasjoner med Sametinget og hensyntagen til de samiske interesser, men vil ikke støtte flertallets forslag om Sametingets mulighet til å utarbeide og gi egne stattlige planretningslinjer. Fylkesrådet vil vise til at dette spørsmålet ble spilt inn til endringer av plan- og bygningsloven. Det er dermed vurdert, og ikke tatt med i den nye plandelen til plan- og bygningsloven som ble vedtatt av lagtinget 5. juni 2008 og sanksjonert av regjeringen 27. juni 2008.

Det samme gjelder forslaget til endring i bestemmelsen om konsekvensutredning i henhold til plan- og bygningsloven. Dette forholdet er tilfredstillende løst av planlovutvalget som har tatt inn hensynet til samiske interesser i §3-1 Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven. Fylkesrådet ser derfor ingen grunn til å støtte nye endringer til plan- og bygningsloven.

Fylkesrådet antar at de nevnte endringsforslagene til plan- og bygningsloven skyldes manglende koordinering med planlovutvalgets arbeid. Det er dermed ikke foretatt en vurdering og justering av innstillingen til Samerettsutvalget i forhold til de siste endringene av ny plan- og bygningslov.

Fylkesrådet vil vise til at det er foreslått ulike modeller for forvaltning av statens grunn i Troms og Nordland. Alle modellene oppfyller i følge utvalget alle sider ved Norges Folkerettslige forpliktelser. Det vil si at ingen av de er i strid med krav i ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter og FN-erklæringen.

Et flertall i utvalget har gått inn for innføringen av et nytt regionalt eierskap gjennom Hålogalandsallmenningen. Det foreslås opprettet et styre og inntil seks frittstående utmarksstyrer for å forvalte eiendommen. Fylkesrådet vil stille spørsmål ved om en slik modell vil være tjenlig og økonomiske forsvarlig, og mener konsekvensene av forslaget ikke er godt nok utredet. Utvalget har tatt utgangspunkt i de inntekter SF Statskog har i dag i de to fylkene. Det er ikke gitt at Hålogalandseieendommen vil generere tilsvarende inntekter som Statskog i dag oppnår gjennom en samlet og konsolidert administrasjon. Etter fylkesrådets mening vil flertallets forslag til styringsmodell med inntil 6 utmarksstyrer medføre betydelige merkostnader. Flertallet forutsetter at ansatte i dagens Statskog tilbys oppgaver for utmarkstyrene.

En slik oppsplitting av Statsskogs organisasjonen vil medføre fragmentering av kompetansemiljøet og svekke stordriftsfordelene ved dagens modell. Fylkesrådet frykter at dette samlet vil svekke vilkårene for å få til en positiv regional utvikling i Nordland.

Utredningen gir tross volum og detaljrikdom i liten grad noen systematisk vurdering av forvaltningsmessige konsekvenser av de ulike forslag til styringsmodeller. Utvalget har lagt stor vekt på å sikre bred lokal innflytelse i forhold til forvaltningen av areal og ressurser. Fylkesrådet har forståelse for dette, men ser det som en svakhet at flertallsforslaget – slik det er utformet - ikke er like egnet til å håndtere de regionale utfordringer som også må ivaretas i forvaltningen av arealer og ressurser i Nordland (og Troms). Det er etter fylkesrådets oppfatning uheldig ettersom Hålogalandsallmenningen representerer store verdier med betydelig inntekspotensial som det vil være viktig å utnytte på en balansert og forsvarlig måte også som ledd i arbeidet med regional utvikling.

Utredningen tar ikke klar stilling til antall utmarkstyrer, men antyder inntil seks styrer som hensiktsmessig. Beslutningen spilles over til regjeringen og en egen prosess. Antallet utmarksstyrer har konsekvenser for inntektsmuligheter og kraft i arbeidet for lokal og regional utvikling. Det tas heller ikke opp til vurdering hvilken forvaltningsmodell som er best skikket til å ivareta hensynet til bærekraftig utvikling og oppfyllelse av nasjonale mål for arealbruken. Fylkesrådet vil påpeke at innstillingen er meget godt egnet som forarbeid for de fleste forslag til nye lover, men at forslagene til styringsordning for eiendommen ikke er gode nok og bør bearbeides videre.

Utmarksstyrets inntekter vil være bestemt av ressursgrunnlaget i den enkelte region. Utmarksstyrer som er heldige å ha store fallinntekter, vil også ha gode inntekter. Ved en inndeling i 6 regioner vil de økonomiske forutsetninger for utmarksstyrene bli svært ulike. Fylkesrådet mener dette vil svekke muligheten for å oppnå en positiv regional utvikling hvis i alle deler av Hålogalandsallmenningen.

Som fylkeskommunens utøvende organ for regional utvikling er fylkesrådet opptatt av å sikre en bærekraftig forvaltning av ressursene i fylket, som gir grunnlag for forsvarlig drift og som kan følge opp nasjonale målsettinger. Fylkesrådet ser det som viktig å opprettholde og videreutvikle den kompetanse og økonomiske styrke som Statskog i dag representerer som profesjonell i samfunns- og næringsutviklingen i regionen.

Dagens eierskap har vært en garantist for at allmennheten skal ha fri og lik tilgang til eiendommens kvaliteter. Eiendommen representerer en stor verdi for friluftsliv og rekreasjon for nasjonen, regionen og lokalmiljøer. Fylkesrådet ser det som uvurderlig viktig at disse kvaliteter videreføres uavhengig av bostedsadresse.

Fylkesrådet erkjenner samtidig behovet for å utvikle og modernisere dagens forvaltnings-ordning i regi av Statskog. Fylkeskommunene har som folkevalgt organ en viktig rolle som regional utviklingsaktør og må sikres større reell innflytelse (både regionalt og lokalt), uavhengig av hvilken styringsmodell som blir valgt.

Innenfor rammen av en revidert statskogmodell foreslår fylkesrådet at hovedstyret skal ha 9 medlemmer som oppnevnes av regjeringen etter forslag fra fylkestingene i Nordland (2) og Troms (2), Sametinget (2), Staten (2) og 1 representant for ansatte.

Fylkesrådet støtter forslaget om å opprette utmarksstyrer med representasjon for reindrift, jordbruk og almene jakt-, fiske- og friluftsansjoner. For å sikre en faglig og økonomisk forsvarlig forvaltning av ressursene foreslår rådet at det opprettes 3 utmarksstyrer. Medlemmene av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene. Styrene må ha bred representasjon av bruks- og eierinteresser og mht. geografi. Fylkesrådet mener utmarksstyrene må tillegges reelt og betydelig ansvar for å sikre en bærekraftig forvaltning og bruk av eiendommens ressurser.

Hvis Regjeringen velger å støtte forslaget om å etablere en "Hålogalandsallmenning", forutsetter fylkesrådet at det etableres et eierorgan (representantskap) oppnevnt av Sametinget og de to fylkestingene og departementet som skal oppnevne (forretnings)styre med utøvende myndighet (jfr. Statskogs styre) og ansvar for koordinering av 3 utmarksstyrene. Medlemmer av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene, med sammensetning, ansvar og oppgaver som rådets primære forslag til styringsmodell.

For å knytte forvaltningen nært lokale forhold er det også viktig at det etableres noen få Utmarksstyrene hvor samiske og lokale interesser er representert. Fylkesrådet er opptatt av at disse må få et reelt og betydelig ansvar. Med et stort ansvar for utnyttelse av eiendommens ressurser til det beste for den regionale utviklingen og i henhold til bærekraftige prinsipper, er det viktig med god og solid kompetanse bygd på erfaring.

Utmarksstyrenes betydelige ansvar for regionale ressurser setter krav til forvaltningen. Fylkesrådet er opptatt av at denne må skje i et bærekraftig perspektiv, hvor den regionale utviklingen har en god ballanse mellom bruk og vern. Dette lar seg best gjøre hvis utmarksstyrene pålegges å utarbeide forvaltningsplaner underlagt krav til medvirkning fra Sametinget og myndigheter med ansvar for regional utvikling. Fylkesrådet vil påpeke at dette vil være i henhold til krav til medvirkning i den nye loven om saksbehandling og konsultasjoner. Det vil også være i samsvar med prosesskrav i plan- og bygningsloven for andre regionale planer for arealdisponering eller resursutnyttning.

Fylkesrådet vil vektlegge utmarksstyrene mulighet til å være selvstendige organ. Dette innebærer de må ha økonomisk styrke til å bli et redskap for regionen. En vesentlig del -2/3 - av inntektene må derfor tilfalle styrenes disposisjonsrett. Fylkesrådet vil mene at en så stor andel er nødvendig for å ha styrke til utvikle eiendommen til beste for regionen.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Fylkestinget vil gi honnør til Samerettsutvalget for det viktige arbeidet med å få Norges rettslige stilling i samsvar med internasjonale forpliktelser. Dette vil sikre samenes muligheter for å opprettholde og utvikle sin næring og kultur.
2. Fylkestinget støtter Samerettsutvalgets forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter. I denne forbindelse vil fylkestinget påpeke at det er viktig at det allerede ved behandling av statsbudsjett for 2010 må avsettes tilstrekkelig med midler til at kartleggingsarbeidet kan starte opp.
3. Fylkestinget støtter også Samerettsutvalgets forslag til ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Fylkestinget vil imidlertid be om at bestemmelsen om samisk representasjon i offentlige oppnevnte råd, og utvalg og nemder mv (§25) endres til å gjelde for organer og nemnder med hovedoppgave å behandle slike spørsmål.
4. Fylkestinget støtter Samerettsutvalget forslag til endring av eksisterende lover, med det unntak som ligger i forslaget om å gi Sametinget rett til å gi statlige planretningslinjer og henvisningen til samiske arealbruksinteresser i forbindelse med konsekvensutredninger. Fylkestinget viser til at disse forholdene er vurdert av planlovutvalget, og finner ingen grunn til å gjøre endringer i nylig vedtatt plan- og bygningslov.

5. Ved valg av forvaltningsmodell for statens resteiendom i Nordland og Troms vil fylkestinget be om at følgende prinsipper legges til grunn:
- a. Forvaltningsmodell må tilfredstille kravene til internasjonale forpliktelser slik disse er formulert i ILO konvensjonen og FNs erklæringen om urfolks rettigheter. Dette innebærer at det må åpnes for samisk representasjon i styret og utvalg knyttet til eiendommens forvaltning.
 - b. Forvaltningsmodellen må utnytte stordriftsfordeler samtidig som den styrker lokaldemokratiet. Dette må skje uten at muligheten for å forvalte eiendommen til beste for regionen reduseres. Samtidig må forvaltningen gi allmennheten like rettigheter og muligheter til bruk.
 - c. Forvaltningen av statens resteiendom i Nordland og Troms innebærer et stort ansvar for betydelige ressurser, og disse må benyttes som et viktig verktøy i den regionale utviklingen. Forvaltningsmodellen må også på best mulig måte utnytte eksisterende kompetanse slik at eiendommens ressurser kan forvaltes i henhold til et bærekraftig perspektiv. Dette gjøres best ved at det pålegges utarbeiding av forvaltningsplaner med krav til medvirkning av Sametinget og lokale og regionale interesser.
 - d. Fylkestinget vil vektlegge behovet for en modernisering av eksisterende forvaltningsmodell ved at det i tillegg til samisk representasjon i styrer og utvalg også åpnes for lokal representasjon oppnevnt av fylkestinget.
6. Fylkestinget ønsker at en revidert modell av Statskog tillegges ansvar for utvikling og forvaltningen av "gjenværende statsgrunn" etter at eier/bruksrettigheter er avklart av kartleggingskommisjon og domstol. Følgende styringsprinsipper legges til grunn for "revidert Statskog":
- a. Hovedstyret med 9 medlemmer oppnevnes av regjeringen etter forslag fra fylkestingene i Nordland (2), Troms (2), Sametinget (2), Staten (2) og 1 representant for ansatte. Styret skal se til at virksomheten tilfredstiller kravene i henhold til pkt. 5.
 - b. Fylkesrådet støtter forslaget om å opprette utmarksstyrer med representasjon for reindrift, jordbruk og almene jakt-, miljø-, fiske- og friluftsansisajoner. Det oppnevnes 3 utmarksstyrer for gjenværende områder i Nordland og Troms. Medlemmene av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene. Styrene skal sikres bred representasjon for bruks- og eierinteresser og mht. geografi tilhørighet. Styrene har ansvar for å sikre bærekraftig forvaltning og bruk av ressurser innenfor eget utmarksområde.
 - c. Utmarksstyrene må minimum ha til disposisjon 2/3 av overskuddet fra driften av eiendommen.

Bodø den 26.01.2009

Odd Eriksen
Fylkesrådsleder

23.02.2009 Fylkestinget

FT-014/09

Saksordfører Rune Pettersen, DnA la fram 2 ulike innstillinger som begge hadde fått 4 stemmer i komite for plan og økonomi

Vedtak I

1. Fylkestinget vil gi honnør til Samerettsutvalget for det viktige arbeidet med å få Norges rettslige stilling i samsvar med internasjonale forpliktelser. Dette vil sikre samenes muligheter for å opprettholde og utvikle sin næring og kultur.
2. Fylkestinget støtter Samerettsutvalgets forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter. I denne forbindelse vil fylkestinget påpeke at det er viktig at det allerede ved behandling av statsbudsjett for 2010 må avsettes tilstrekkelig med midler til at kartleggingsarbeidet kan starte opp.
3. Fylkestinget støtter også Samerettsutvalgets forslag til ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Fylkestinget vil imidlertid be om at bestemmelsen om samisk representasjon i offentlige oppnevnte råd, og utvalg og nemnder mv (§25) endres til å gjelde for organer og nemnder med hovedoppgave å behandle slike spørsmål.
4. Fylkestinget støtter Samerettsutvalget forslag til endring av eksisterende lover, med det unntak som ligger i forslaget om å gi Sametinget rett til å gi statlige planretningslinjer og henvisningen til samiske arealbruksinteresser i forbindelse med konsekvensutredninger. Fylkestinget viser til at disse forholdene er vurdert av planlovutvalget, og finner ingen grunn til å gjøre endringer i nylig vedtatt plan- og bygningslov.
5. Ved valg av forvaltningsmodell for statens resteiendom i Nordland og Troms vil fylkestinget be om at følgende prinsipper legges til grunn:
 - a. Forvaltningsmodell må tilfredstille kravene til internasjonale forpliktelser slik disse er formulert i ILO konvensjonen og FNs erklæringen om urfolks rettigheter. Dette innebærer at det må åpnes for samisk representasjon i styret og utvalg knyttet til eiendommens forvaltning.
 - b. Forvaltningsmodellen må utnytte stordriftsfordeler samtidig som den styrker lokaldemokratiet. Dette må skje uten at muligheten for å forvalte eiendommen til beste for regionen reduseres. Samtidig må forvaltningen gi allmennheten like rettigheter og muligheter til bruk.
 - c. Forvaltningen av statens resteiendom i Nordland og Troms innebærer et stort ansvar for betydelige ressurser, og disse må benyttes som et viktig verktøy i den regionale utviklingen. Forvaltningsmodellen må også på best mulig måte utnytte eksisterende kompetanse slik at eiendommens ressurser kan forvaltes i henhold til et bærekraftig perspektiv. Dette gjøres best ved at det pålegges utarbeiding av forvaltningsplaner med krav til medvirkning av Sametinget og lokale og regionale interesser.
 - d. Fylkestinget vil vektlegge behovet for en modernisering av eksisterende forvaltningsmodell ved at det i tillegg til samisk representasjon i styrer og utvalg også åpnes for lokal representasjon oppnevnt av fylkestinget.
6. Fylkestinget ønsker at en revidert modell av Statskog tillegges ansvar for utvikling og forvaltningen av "gjenværende statsgrunn" etter at eier/bruksrettigheter er avklart av kartleggingskommisjon og domstol. Følgende styringsprinsipper legges til grunn for "revidert Statskog":

- a. Hovedstyret med 9 medlemmer oppnevnes av regjeringen etter forslag fra fylkestingene i Nordland (2), Troms (2), Sametinget (2), Staten (2) og 1 representant for ansatte. Styret skal se til at virksomheten tilfredstiller kravene i henhold til pkt. 5.
 - b. Fylkesrådet støtter forslaget om å opprette utmarksstyrever med representasjon for reindrift, jordbruk og almene jakt-, miljø-, fiske- og friluftsansisajoner. Det oppnevnes 3 utmarksstyrever for gjenværende områder i Nordland. Medlemmene av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene. Styrene skal sikres bred representasjon for bruks- og eierinteresser og mht. geografi tilhørighet. Styrene har ansvar for å sikre bærekraftig forvaltning og bruk av ressurser innenfor eget utmarksområde.
 - c. Utmarksstyrene må minimum ha til disposisjon 2/3 av overskuddet fra driften av eiendommen.
7. Fylkestinget forutsetter at Statskog SF ved eventuelle fremtidige utvidelser av virksomheten og ved etablering av nye fagområder legger disse arbeidsplassene til Nordland.

Vedtak II

Nordland Fylkesting støtter hovedlinjen i forslaget fra flertallet i Samerettsutvalget, og ønsker opprettelse av Hålogalandseiendommen.

Utmarka er en viktig del av det samla ressursgrunnlag i Nordland, og betydningen av disse verdier vil øke i åra framover. Flertallets forslag om interkommunale utmarkstyrever med reell beslutningsmyndighet og lovbestemte inntekter, imøtekommer lokalbefolkningen og kommunenes krav om lokal deltakelse i forvaltning av utmarksressursene i landsdelen. Fylkestinget i Nordland mener at mesteparten av inntektene som genereres innenfor utmarksstyverenes ansvarsområde må tilfalle utmarkstyrene.

Utmarkstyrene som er foreslått opprettet må ha ansvar for å sikre bærekraftig forvaltning og bruk av ressursene.

Forvaltningen av statens resteiendom vil innebære et stort ansvar for betydelige ressurser, og disse må benyttes for å skape regional utvikling.

Fylkestinget i Nordland mener også at flertallsinnstillingen på en god måte har oppfylt kravet om samisk deltakelse i forvaltningen samtidig som man har ivare tatt den ikke-samiske befolkningens interesser. Fylkestinget i Nordland vil understreke at en i forvaltningen av eiendommen må sikre allmennhetens like rettigheter og muligheter til bruk.

Nordland Fylkesting mener at de folkevalgte representantene må ha flertall i utmarkstyrene.

Dagfinn Olsen FrP fremmet FrP's forslag fra komiteen:

Nordland fylkeskommune går imot opprettelsen av Hålogalandsallmenningen, og vil inntil videre beholde Statskog som grunneier.

Nordland fylkeskommune tar sterk avstand fra enhver form for forskjellsbehandling av mennesker basert på hudfarge, raseforestillinger, kulturell, etnisk eller religiøs tilknytning. Nordland fylkeskommune vil derfor gå imot enhver særbehandling av samene i forhold til den

øvrige befolkningen, herunder også direkte samisk representasjon i Hålogalandsallmenningen basert på etnisitet.

Nordland fylkeskommune mener i likhet med SRUIIs flertall at det er behov for å lovfeste det nordnorske lokaldemokratiets og rettighetshaveres rett til å ta del i verdiskapningen på statsgrunn i Nord-Norge etter samme prinsipper som Fjellogen legger til grunn i Sør-Norge. Det er naturlig at det tillegges utmarksstyrene, eller annet organ oppnevnt av kommunene, å forvalte disse inntektene.

Nordland fylkeskommune mener det bør opprettes lokale forvaltningsorgan av en slik arealmessig størrelse at forvaltningen kan utøves ut fra et helhetlig perspektiv og et forsvarlig inntektsmessig grunnlag. Representasjonen i slike organ bør settes sammen av politisk oppnevnte representanter fra kommunene, representanter fra berørte næringsinteresser samt Friluftslivets fellesorganisasjon (FRIFO), men hvor politisk oppnevnte utgjør et flertall.

Nordland fylkeskommune ønsker at reindriftsnæringen skal behandles som enhver annen næring, her under også at den gis representasjon på linje med andre legitime bruksrettshavere.

Nordland fylkeskommune går imot et forbud mot salg av all eksisterende stasallmenning og statsgrunn i nord. Tvert om bør personer som bygsler tomter på statlig grunn få tilbud om kjøp. Det bør samtidig åpnes for salg av ikke-utmarkrelaterte tomter.

Nordland fylkeskommune er av den oppfatning at i spørsmål om rett til deltakelse i forvaltningen av, og fordeling av inntektene fra statsallmenning, bør lokaldemokratiet og de bruksberettigede i Nord-Norge og i Sør-Norge ha en likeverdig rettstilstand.

Nordland fylkeskommune støtter i likhet med SRUIIs flertall å gi reindriftsnæringen, i tillegg til friluftsinntektene og landbruksberettigede fast representasjon i fjellstyrene der en betydelig del av fjellstyrets område er reinbeiteareal. Nordland fylkeskommune forutsetter imidlertid at oppnevningen av reindriftsnæringens representant blir gjort av kommunestyrene, på lik linje med øvrige bruksberettigede. Nordland fylkeskommune mener også at fjellogen ikke bør stille krav om at de bruksberettigede skal ha flertall i fjellstyrene.

Votering:

FrP's forslag fikk 10 stemmer og falt.

Komiteens innstilling vedtak II fikk 21 stemmer og falt.

Komiteens innstilling vedtak I:

Pkt. 1, 2, 3 og 4 fikk 28 stemmer og ble vedtatt

Pkt. 5 a, b og c fikk 28 stemmer og ble vedtatt

Pkt. 5 d fikk 28 stemmer og ble vedtatt som nytt pkt. 6 a

Pkt. 6 – første del av innledningen fikk 31 stemmer og ble vedtatt

Pkt. 6 siste setning i innledningen fikk 28 stemmer og ble vedtatt.

Resten av pkt. 6 samt pkt. 7 fikk 28 stemmer og ble vedtatt.

Vedtak:

1. Fylkestinget vil gi honnør til Samerettsutvalget for det viktige arbeidet med å få Norges rettslige stilling i samsvar med internasjonale forpliktelser. Dette vil sikre samenes muligheter for å opprettholde og utvikle sin næring og kultur.
2. Fylkestinget støtter Samerettsutvalgets forslag til ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter. I denne forbindelse vil fylkestinget påpeke at det er viktig at det allerede

ved behandling av statsbudsjett for 2010 må avsettes tilstrekkelig med midler til at kartleggingsarbeidet kan starte opp.

3. Fylkestinget støtter også Samerettsutvalgets forslag til ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Fylkestinget vil imidlertid be om at bestemmelsen om samisk representasjon i offentlige oppnevnte råd, og utvalg og nemnder mv (§25) endres til å gjelde for organer og nemnder med hovedoppgave å behandle slike spørsmål.
4. Fylkestinget støtter Samerettsutvalget forslag til endring av eksisterende lover, med det unntak som ligger i forslaget om å gi Sametinget rett til å gi statlige planretningslinjer og henvisningen til samiske arealbruksinteresser i forbindelse med konsekvensutredninger. Fylkestinget viser til at disse forholdene er vurdert av planlovutvalget, og finner ingen grunn til å gjøre endringer i nylig vedtatt plan- og bygningslov.
5. Ved valg av forvaltningsmodell for statens resteiendom i Nordland og Troms vil fylkestinget be om at følgende prinsipper legges til grunn:
 - a. Forvaltningsmodell må tilfredstille kravene til internasjonale forpliktelser slik disse er formulert i ILO konvensjonen og FNs erklæringen om urfolks rettigheter. Dette innebærer at det må åpnes for samisk representasjon i styret og utvalg knyttet til eiendommens forvaltning.
 - b. Forvaltningsmodellen må utnytte stordriftsfordeler samtidig som den styrker lokaldemokratiet. Dette må skje uten at muligheten for å forvalte eiendommen til beste for regionen reduseres. Samtidig må forvaltningen gi allmennheten like rettigheter og muligheter til bruk.
 - c. Forvaltningen av statens resteiendom i Nordland og Troms innebærer et stort ansvar for betydelige ressurser, og disse må benyttes som et viktig verktøy i den regionale utviklingen. Forvaltningsmodellen må også på best mulig måte utnytte eksisterende kompetanse slik at eiendommens ressurser kan forvaltes i henhold til et bærekraftig perspektiv. Dette gjøres best ved at det pålegges utarbeiding av forvaltningsplaner med krav til medvirkning av Sametinget og lokale og regionale interesser.
6. Fylkestinget ønsker at en revidert modell av Statskog tillegges ansvar for utvikling og forvaltningen av "gjenværende statsgrunn" etter at eier/bruksrettigheter er avklart av kartleggingskommisjon og domstol. Følgende styringsprinsipper legges til grunn for "revidert Statskog":
 - a. Fylkestinget vil vektlegge behovet for en modernisering av eksisterende forvaltningsmodell ved at det i tillegg til samisk representasjon i styrer og utvalg også åpnes for lokal representasjon oppnevnt av fylkestinget.
 - b. Hovedstyret med 9 medlemmer oppnevnes av regjeringen etter forslag fra fylkestingene i Nordland (2), Troms (2), Sametinget (2), Staten (2) og 1 representant for ansatte. Styret skal se til at virksomheten tilfredstiller kravene i henhold til pkt. 5.
 - c. Fylkestinget støtter forslaget om å opprette utmarksstyrever med representasjon for reindrift, jordbruk og almene jakt-, miljø-, fiske- og friluftsansisajoner. Det oppnevnes 3 utmarksstyrever for gjenværende områder i Nordland. Medlemmene av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene. Styrene skal sikres bred representasjon for bruks- og eierinteresser og mht. geografi tilhørighet. Styrene har ansvar for å sikre bærekraftig forvaltning og bruk av ressurser innenfor eget utmarksområde.
 - d. Utmarksstyrene må minimum ha til disposisjon 2/3 av overskuddet fra driften av

eiendommen.

7. Fylkestinget forutsetter at Statskog SF ved eventuelle fremtidige utvidelser av virksomheten og ved etablering av nye fagområder legger disse arbeidsplassene til Nordland.

10.02.2009 Eldrerådet

ER-006/09

Utvalgets innstilling

Nordland fylkes eldreråd slutter seg til innstillingen til vedtak fra Fylkesrådet.

Fylkeseldrerådet foreslår følgende tillegg til innstillingen fra Fylkesrådet:

Personer over 67 år må fortsatt få fiske fritt med stang og håndsnøre slik regelen er i dag.

Innstilling til vedtak/vedtak

Innstillingen vedtatt.

Vedlegg	DokID
Høringsuttalelse fra Nordland Fremskrittsparti.pdf	40133
Høringsuttalelse fra Utmarkskommunenes Sammenslutning.pdf	40134
Høringsuttalelse fra Norges jeger- og fiskerforbund.pdf	40135
Høringsuttalelse fra Vefsn kommune.pdf	40136
Høringsuttalelse fra ARBOR-gruppen.pdf	40137
Høringsuttalelse fra Ofoten regionråd.pdf	40138
Høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv i Nordland.pdf	40139
Høringsuttalelse fra Nordland Bondelag.pdf	40140
Høringsuttalelse fra Nordland Arbeiderparti.pdf	40141
Høringsuttalelse fra Nordland Venstre.doc	40461

UTREDNING

Bakgrunn

Samerettsutvalget(SRU) ble gjenoppnevnt ved kgl. res. 1. juni 2001 etter tilråding fra Justis- og politidepartementet og har avgitt sin innstilling desember 2007.

I forbindelse med høringen av innstillingen er det arrangert orientering for Fylkestinget, åpne møter på Storjord i Tysfjord og Mosjøen. I tillegg har administrativ gruppe hatt arbeidsseminar sammen med administrasjonen i Troms fylkeskommune og utvalgets leder Jon Gauslaa.

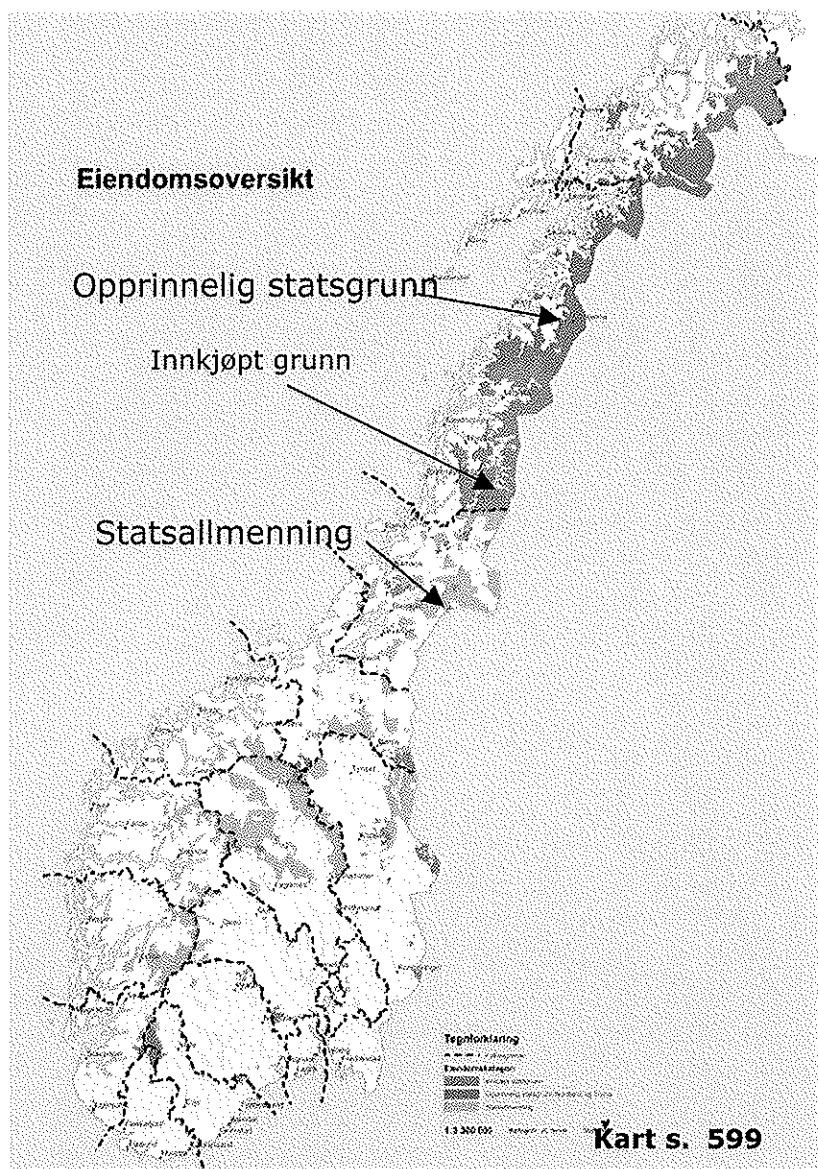
Bakgrunn for utredningen er at det i dag er ulike forvaltninger av statens grunn. I Sør-Norge gjelder Fjelloven til og med Nord-Trøndelag. I Nordland og Troms er grunneierinteressene til statens grunn lagt til SF Statskog. En tredje ordning er innført i Finnmark med Finnmarksloven. Det har derfor vært ønskelig å opprette en forvaltningsordning i Nordland og Troms som er tilnærmet lik den som er i Sør-Norge. Innføring av en tillempet variant av Fjelloven er derfor vurdert.

Norge har ratifisert ILO konvensjon og sluttet seg til FN-erklæringen om urfolks rettigheter. Dette har resultert i behov for å nye og endring av eksisterende lover. SRUs mandat har derfor også vært å vurdere hvilke nye rettslige forhold som må på plass.

De internasjonale forpliktelsene innebærer at den samiske befolkningens rett til og disponeringen av land og vann i tradisjonelle områder skal sikres.

Det geografiske området for utredningen er Troms, Nordland og Nord-Trøndelag fylker. I tillegg er deler av Fosen-halvøya, de indre områdene mot svenskegrensen i Sør-Trøndelag fylke, de nordøstre delene av Hedmark fylke samt en del områder i Trollheimen og omegn en del av det aktuelle området.

Utvalget har også vurdert krav om bosted i Norge og krav om lokal tilknytning, i lys av begrensninger ut fra EØS-regler. Dette har vært et aktuelt spørsmål i forbindelse med vurdering av rett til jakt, fangst og fiske.

Problemstilling

Lang tids bruk er en sentral del av det samerettslige bildet. Utredningen har derfor lagt stor vekt på vurdering av de rettslige forhold knyttet til dette og de rettslige avklaringer som er gjort i denne sammenheng. Utredningen viser her til Høyesteretts dommer i Selbusaken og Svartskogsaken. Dette har for SRU vært et viktig grunnlag for det arbeidet som skal gjøres i forbindelse med kartleggingsarbeidet til Kartleggingskommisjonen og utmarksdomstolen.

Eiendommen

Statskogs eiendom i Norge er på 65 000 km² eller vel 20% av fastlandsareal. Av dette er 17 000 km² i Nordland og 13 000 km² Troms. For Nordland og Troms utgjør denne eiendommen henholdsvis 44,2% og 50,25% av det totale landareal. Mesteparten dvs 80% - av arealet er over tregrensa.

I 2007 hadde SF Statskog en inntekt fra den aktuelle eiendommen på 10 mill kroner.

Økonomi 2007 – Nordland og Troms

Inntekter	80 mill kr
Kostnader	70 mill kr
Resultat før skatt	10 mill kr

For året 2005 var inntektene noe mindre 67,7 mill kr, og har følgende fylkesvise fordeling:

Statsskogs inntekter i Nordland og Troms 2005

Inntektstype	Nordland	Troms	Sum
Skogsdrift	10,3 mill kr	1,2 mill kr	11,5 mill kr
Grunneierinntekter	12,9 mill kr	9,2 mill kr.	22,1 mill kr
Tjenestesalg	16,3 mill kr	6,8 mill kr.	23,1 mill kr
Jakt, fiske og hytteutleie	7,0 mill kr	4,0 mill kr.	11,0 mill kr
Sum	46,5 mill kr	21,2 mill kr.	67,7 mill kr

Ilo-konvensjonen

ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk av 1989 ble ratifisert av Norge 20. juni 1990 og trådte i kraft 5. september 1991. Denne anerkjenner samenes status som et urfolk. En av de sentrale premissene for SRUs arbeid har vært å tilpasse norsk lovverk til denne. I konvensjonens artikkel 14 er det tre sentrale punkt om urfolks rett til land.

Artikkel 14

1. Vedkommende folks rett til å eie og besitte de landområder der de tradisjonelt lever, skal anerkjennes. Når forholdene i tilsier det, skal det treffes tiltak for å sikre vedkommende folks rett til å bruke landområder der de ikke er de eneste som lever, men som de tradisjonelt har hatt tilgang til for sitt livsopphold og sin tradisjonelle virksomhet. I denne sammenheng skal det legges spesiell vekt på situasjonen for nomadiske folk og personer som driver flyttejordbruk.

2. Myndighetene skal ta nødvendige skritt for å identifisere de landområder der vedkommende folk tradisjonelt lever, og sikre effektivt vern av deres eiendomsrett og rett til besittelse.

3. Hensiktsmessige ordninger skal etableres i nasjonal rettsorden for å avgjøre rettskrav knyttet til landområde fra vedkommende folk.

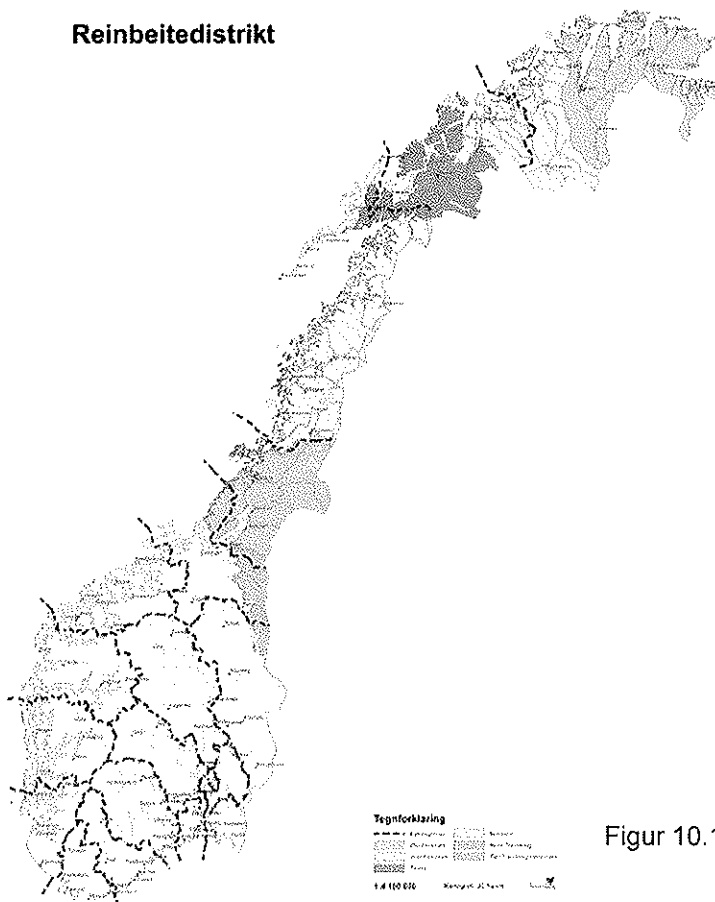
Samerettsutvalgets konkluderer med at dette blant annet innebærer:

Hvis samene har hatt noenlunde permanent bosetting i et område og utøvd en dominerende bruk av dette i forhold til andre grupper, har de krav på å få anerkjent eiendoms- og besittelsesrettigheter etter artikkel 14 (1) første punktum.

Kravet om anerkjennelse av eiendoms- og besittelsesrettigheter medfører at samene må bli kjent reelt berettiget til å utøve de vesentligste av de faktiske beføyelser en eier har, og også gis rett til (eventuelt sammen med andre brukere) å forestå den faktiske forvaltningen av området.

Urfolket har etter artikkel 14 (1) annet punktum også krav på å få sikret sine

bruksrettigheter til områder som de tradisjonelt har brukt, men uten å ha vært dominerende i forhold til andre. Omfanget og innholdet av rettighetene vil bero på den bruk som faktisk har vært utøvd.

Figur 10.1 s. 379

FNs urfolkserklæring

Norges folkerettslige forpliktelser er også knyttet til FNs urfolkserklæring. Denne ble vedtatt 13. september 2007 - «United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples»- . Om urfolks rett til landareal uttrykker erklæringen i artikkel 26:

Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser, som de tradisjonelt har eid, rådet over, brukt eller ervervet på anden måte.

Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og kontrollere de landområder, territorier og ressurser, de eier som følge av tradisjonelt eierskap eller annen form for tradisjonell besittelse eller bruk, så vel som dem de har ervervet på anden måte.

Statene skal juridisk anerkjenne og beskytte disse landområder, territorier og ressurser. En slik anerkjennelse skal iverksettes med behørig respekt for de berørte urfolks skikker, tradisjoner og jordbesittelsessystemer.

Denne erklæringen er ikke rettslig bindende for statene, men innebærer en viktig anerkjennelse av urfolks rettigheter.

Utvalgets foreslag for å oppfylling av de folkerettslige forpliktelsene

For å oppfylle de forpliktelsene som følger av internasjonale konvensjoner og erklæringer som Norge har ratifisert, har utvalget utarbeidet og foreslått innføring av tre nye lover.

Utredningen inneholder forslag til

- ny lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i de tradisjonelle samiske områdene fra og med Troms fylke og sørover (kartleggings- og anerkjennelsesloven)
- ny lov om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder (saksbehandlings- og konsultasjonsloven)
- ny lov om rettsforhold og disponering over grunn og naturressurser på Hålogalandsallmenningens grunn i Nordland og Troms (hålogalandsloven) - flertallets forslag. Et mindretall i SRU har foreslått ny lov om rettsforhold og disponering over statens grunn og naturressurser i Nordland og Troms (Revidert Statskog) –foreslått av et mindretall på to representanter

I tillegg har utvalget kommet med forslag til endringer i en rekke lover, herunder:

- Lov om utnyttning av rettar og lunnende m.m. i stasallmenningane (Fjellova) 6.6 1975
- Lov om reindrift 15.6 2007
- Lov om friluftsliv 28.6 1957
- Lov om erverv av kalkstensforekomster
- Lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom (industrikonsesjonsloven)
- Vasdragsreguleringsloven 14.12. 1917
- Bergverksloven av 30. juni 1972
- Lov om erverv av kvartforekomster
- Lov om avståing av grunn mv til drift av ikke mutbare mineralske forekomster
- Lov om oreigning
- Vegloven
- Lov om naturvern – (vern kan foretas på HA og saksbehandling m. Konsultasjon)
- Plan- og bygningsloven

Retten til land og vann

Utredningen uttrykker klart at de eiendommene hvor det er ervervet eierrettigheter med bakgrunn i lang tids bruk må unntas fra den eiendommen som i dag er statsgrunn. Dette vil resultere i at størrelsen på statens grunn i Troms og Nordland vil bli redusert. Utredningen uttrykker på side 591:

” I de tilfellene hvor det blir avklart at andre har ervervet eierrettigheter til statens grunn i Nordland og Troms gjennom lang tids bruk, vil den grunnen som er gjenstand for slike rettigheter måtte utskilles fra den generelle forvaltningsordningen og overføres til de egentlige rettighetshaverne. Den ordningen som (i to ulike utforminger) vil bli skissert i dette kapittelet, vil derfor bare få anvendelse på den delen av statsgrunnen i de to fylkene hvor det viser seg at andre ikke har ervervet eierrettigheter (heretter ofte benevnt som « gjenværende statsgrunn»).

I den grad kommisjonens og domstolens virksomhet leder til at det blir kartlagt at andre på statens grunn i Nordland og Troms gjennom lang tids bruk har ervervet rettigheter til ulike former for utmarksbruk som går ut over det som følger av den alminnelige lovgivningen om rett til ressursutnyttelse på statsgrunn, vil heller ikke utnyttelsen og administreringen av disse rettighetene være omfattet av den generelle forvaltningsordningen. Det samme vil være tilfellet med eventuelle eksisterende partielle bruksrettigheter med et særskilt grunnlag som allerede har oppnådd en rettslig anerkjennelse, for eksempel i form av en domsavsigelse.”

Lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter til grunn og naturressurser

Et samlet utvalg støtter også forslag til "Lov om kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter til grunn og naturressurser i tradisjonelle samiske områder fra Troms og sørover". I henhold til ILO-konvensjon nr. 169 (ILO-169) plikter staten å identifisere og anerkjenne samiske rettigheter. I tillegg skal det etableres et egnet apparat for å avklare tvister om slike rettigheter. Utvalget foreslår konkret etablering av to organer som skal ivareta dette - en Kartleggingskommisjon og en Utmarksdomstol.

Etablering av en slik ordning vil ha kostnader og gi muligheter for oppbygging eller utvikling av et kompetansemiljø. I utredningen vises det til at det i statsbudsjettet for 2007 ble avsatt 10 millioner kroner til etablering av Utmarksdomstolen for Finnmark. I tillegg fikk domstoladministrasjonen en bevilgning på 0,5 millioner kroner til kostnadene for kommisjonen og domstolen.

Eiendomsforholdene og -strukturen i Nordland er mer komplisert og det er grunn til å anta at ordningen dermed må bli mer omfattende her.

Om saksbehandling og konsultasjoner ved tiltak som kan få virkning for bruken av grunn og naturressurser

I det siste er det internasjonalt satt økt fokus på retten til å medvirke i beslutningsprosesser i saker som har særlig betydning for urfolk. ILOs håndhevelsesorganer har i ulike sammenhenger fremholdt at prinsippet om konsultasjoner og deltakelse utgjør hjørnesteinen i konvensjonen og at dette ligger til grunn for dens bestemmelser.

Utvalget har på denne bakgrunn foreslått en ny lov om saksbehandling og konsultasjoner for tiltak som kan få virkning på naturgrunnlaget i tradisjonelle samiske områder (saksbehandlings- og konsultasjonsloven). Konsekvensene av å innføre denne nye loven, er at det også bør gjøre endringer i i eksisterende lovgivning.

Fordi det i disse tilfellene er snakk om generell lovgivning, vil forslagene på samme måte som de foreslåtte endringene i reindriftsloven, få anvendelse i alle tradisjonelle samiske områder i Norge, herunder også slike områder i Finnmark.

Lovforslaget vil gi både Sametinget, reindriftsutøvere og representanter for samiske lokalsamfunn rett til å bli konsultert, i den utstrekningen de kan bli direkte berørt av et tiltak. Retten til å ha konsultasjon med rettighetshavere og interesser på lokalt nivå følger av ILOs praksis.

Det vil være spesielt arealforvaltning til statlige myndigheter, fylkeskommuner og kommuner som dette kan få direkte betydning for.

Konsultasjonsplikten vil også gjelde for de organer som på vegne av staten utøver grunneierrådighet i urfolksområder.

Det er i lovforslaget gitt bestemmelser om hvordan gjennomføringen av konsultasjonene skal skje, varsling og tidsfrister. Det er også foreslått en prinsippbestemmelse om at Sametinget og eventuelt representanter for andre samiske interesser, har rett til representasjon i oppnevnte organer som behandler spørsmål om bruk og utnyttelse av land og vann i tradisjonelle samiske områder.

Om forvaltningsordningen for statsgrunn i Nordland og Troms

I utredningen er det tatt inn forslag til ulike forvaltningsordninger for statens resteiendom. Disse gjengis kort under:

"Hålogalandsallmenningen" støttes av et flertall på 11 av 16 medlemmer, (og subsidiært av 3 medlemmer). Forslaget innebærer å overføre statens grunn i Nordland og Troms, som utgjør vel 30 000 km², til regionalt eierskap ved å etablere et nytt organ med lokal folkevalgt kontroll - Hålogalandsallmenningen (HA).

Flertallet foreslår at eierorganets styre skal ha 6 medlemmer bosatt i ett av de to fylkene med 2 medlemmer oppnevnt av Sametinget, Nordland fylkesting og Troms fylkesting. Vervet som styreleder skal rulleres mellom Sametinget (partallsår) og fylkestingene (oddetallsår). Det forutsettes obligatorisk representasjon fra reindriftsnæringen.

Eierrådigheten underlegges begrensninger av hensyn til rettighetshavere på grunnen.

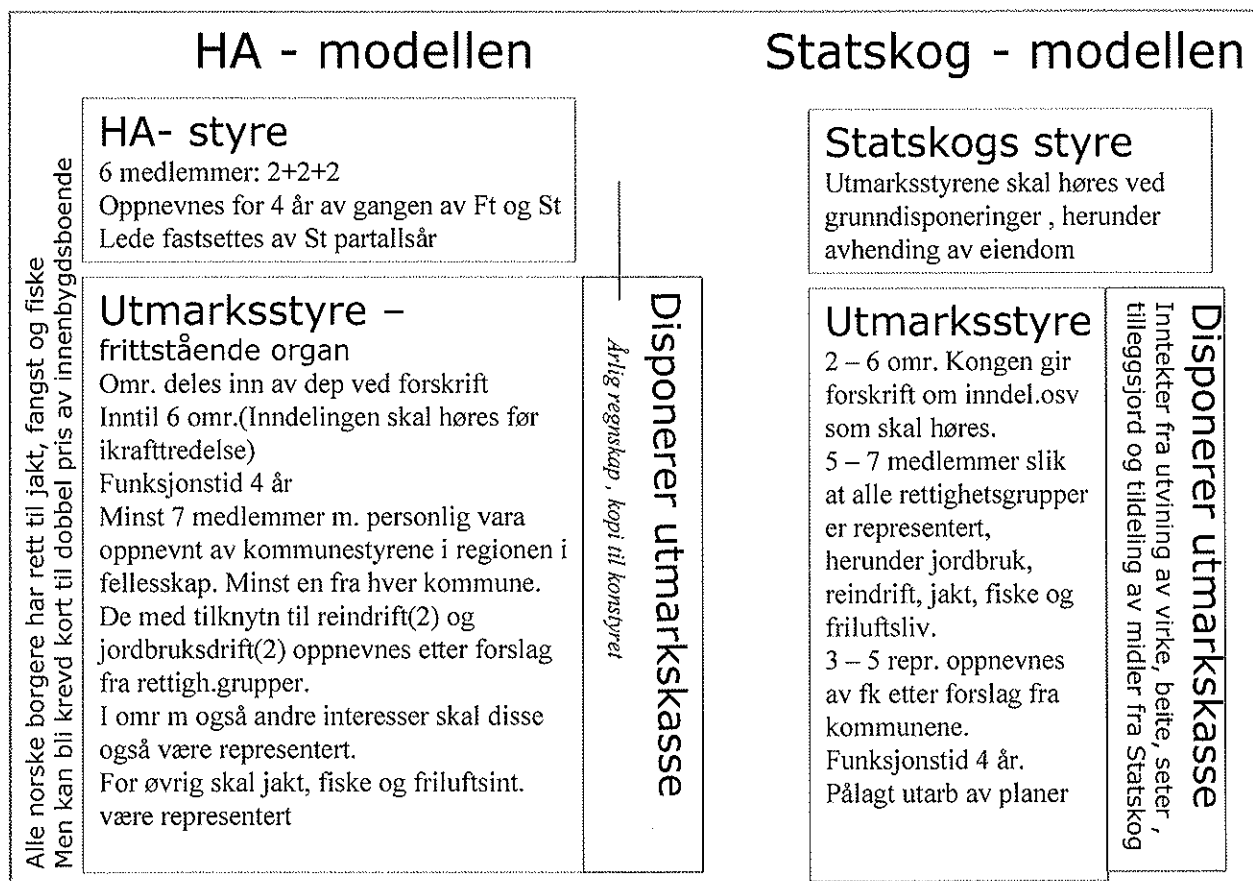
Forvaltningen av rettigheter til bufebeite, hugst, jakt og fiske foreslås lagt til inntil 6 frittstående regionale utmarksstyrer med minst 7 kommunalt oppnevnte medlemmer (2 reindrift, 2 jordbruk og jakt- fiske- og friluftsinnteresser og kommuene), med uavhengig stilling vis a vis kommuner og HA.

Retten til reindrift på HA-grunn endres ikke, og det foreslås lovfesting av rettigheter som ligger til jordbrukseiendom. Regelverket for jakt, fangst og fiske på statsgrunn videreføres i all hovedsak, men vil styrke lokale brukere og lokalsamfunn, bl.a. ved at inntektene er forutsatt tilbakeført til lokalmiljøene.

Et mindretall (3 medlemmer) foreslår at HA skal omfatte statsgrunn i tradisjonelt samiske områder også i Sør-Norge. Dette mindretallet foreslår at Sametinget og de aktuelle fylkestingene skal oppnevne 3 styremedlemmer hver. HA-styret skal ha ansvaret både for eier- og utmarksforvaltningen. Dette mindretallet støtter forslag om tilbakeføring av inntekter til lokalmiljøene, men ikke forslaget om utmarksstyrer. Reindriften forutsettes å ha "minst 2 medlemmer" hvorav 1 representant skal oppnevnes av Sametinget.

Et annet mindretall (2 medlemmer) foreslår å videreføre Statsskogs eierrolle i Nordland og Troms med visse begrensninger i eierrådigheten ("revidert" Statskog). Forslaget innebærer en styrket samisk og regional deltakelse og innflytelse gjennom regionale utmarksstyrer som skal ha saksforberedende funksjoner for Statskogs styre, herunder utarbeidelse av regionale planer for forvaltning og utvikling av områdene. Statskogs administrative apparat skal være sekretariat for utmarksstyrene. Statsskogs vedtekter endres for sikre Sametinget og reindriftsnæringen representasjon i Statskogs styre. Utvalgets mandat gir føringer for at det bør utredes ordninger om lokal forvaltning av grunnen og naturressursene. Det er spesielt fremhevet at det skal vurderes om fjellova bør legges til grunn for forvaltningen.

Ordningen for "Hålogalandsallmenningen" og "Revidert Statskog" er stilt opp under.

De ulike modellene som er tatt opp til drøfting i utredningen kan vurderes ut fra hvordan de tjener ulike interesser. Noe av hovedbegrunnelsen for flertallinnstillingens forslag til forvaltningsmodell finnes på side 649 i utredningen:

”Valget av om det skal etableres et nytt eierorgan til den grunnen som i henhold til norsk rettstradisjon har vært betegnet som opprinnelig og innkjøpt statsgrunn i Nordland og Troms, er ikke bare et spørsmål om hvilken løsning som vil være best egnet til å oppfylle statens folkerettslige forpliktelser. Dette er også et politisk spørsmål som innebærer at det må foretas normative valg ut over hensynet til hva som synes som den mest pragmatiske løsningen.

Slike valg angår grunnleggende spørsmål om demokratisk innflytelse og grenser for statlig myndighetsutøvelse, og dreier seg om statens ulike roller som lovgiver, offentlig reguleringsmyndighet og eiendomsbesitter. I en slik vurdering må det også ses hen til hvordan staten har blitt en så betydelig grunneier i utvalgets mandatområde som tilfellet er.”

Forslag til endringer i eksisterende lovverk

Det er foreslått endringer i en rekke eksisterende lover. For de aller fleste gjelder disse endringene bestemmelser om hensyntagen til samiske interesser og konsultasjon med Sametinget. Imidlertid er det for noen lover foreslått endringer av varierende omfang.

-Endringer i fjellova og reindriftsloven

For statsallmenningene i sørsamiske områder foreslår utvalget å utvide fjellstyrene fra 5 til 7 medlemmer. Reindriften og jordbruket vil med forslaget hver få 2 medlemmer. Det foreslås ulike ordninger for å synliggjøre reindriften rettigheter, herunder å understreke at reindriftsretten har et rettsgrunnlag i langvarig bruk.

- Endring i bergverksloven

I tillegg til konsultasjonsplikt med Sametinget, foreslås det i tradisjonelle samiske områder en varslingsplikt for leting (skjerping) og at det ved leting av mutbare mineraler skal det foreligge et samtykke fra eier/bruksrettshavere. Det er også forslag om å gi Kongen mulighet til å pålegge gruveeiere å betale en avgift til også de som har bruksrett i tradisjonelle samiske områder.

- Endringer i plan- og bygningsloven

Utvalget har en rekke forslag til endringer i plandelen til plan og bygningsloven (pbl). Den mest omfattende av disse er foreslag om at Sametinget skal ha rett til å utarbeide planretningslinjer. Slike planretningslinjer for nasjonale oppgaver finnes i dag for noen utvalgte områder: "Samordnet areal- og transportplanlegging", "Barn og unges interesser i planleggingen", "Vernede vassdrag" og "Planlegging og bygging i strandsonen i Oslofjorden".

Dette forslag ble imidlertid spilt inn til planlovutvalget for ny plan og bygningslov(pbl). Deres innstilling er vedtatt av Stortinget, og blir virksom fra 1. juli 2009. Forslaget fra Samerettsutvalgets er vurdert og ikke inntatt i ny plandel av pbl.

Det er også forslag om at Sametinget skal ha innsigelsesadgang til planer som kommer i strid med viktige samiske kultur- og næringsinteresser. Tidligere har denne retten kun vært knyttet til samiske kulturminner. I den nye plandelen til pbl er dette innspillet tatt inn i §5-4. *"Sametinget kan fremme innsigelse mot slike planer i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur og næringsutøvelse."*

Utvalgets forslag til endringer for konsekvensutredninger(KU) er ikke tatt inn i ny pbl. Det er imidlertid tatt inn i forskrift til KU at reindriftens interesser er et hensyn som kan utløse krav om KU for planer og tiltak (Forskriftens §4).

Innkomne høringsuttalelser

Nordland Fylkeskommune har mottatt 9 høringsuttalelser. Det er også sendt Nordland fylkeskommune to høringsbrev. Det ene av disse oppfattes som et innspill til eldrerådet, og har dermed ingen forankring i organisasjon. Det andre er en direkte personlig ytring. I tillegg har Statskog kommet med en pressemelding 28.11. Denne oppfattes ikke som innspill til Nordland fylkeskommunens sak.

Nedfor er det inntatt konklusjonene og hovedpoengene i de innspillene som er oversendt. De enkelte uttalelsene er i sin helhet lagt ved saken.

- Fremskrittspartiet

Går imot opprettelsen av Hålogalandsallmenningen, og vil inntil videre beholde Statskog som grunneier. Videre mener Frp at det er behov for å lovfeste det nordnorske lokaldemokratiets og rettighetshaveres rett til å ta del i verdiskapingen på statsgrunn, og at det bør tillegges utmarksstyrer oppnevnt av kommunene å forvalte inntektene.

Frp mener videre at forvaltningsområdene må være så store at det skapes mulighet for helhetlig forvaltning ved at de gir et forsvarlig inntektsgrunnlag. Kommunenes oppnevnte representanter i disse(dette) organ skal ha flertal. De andre representantene skal være oppnevnt av næringsinteressene og Friluftslivets fellesorganisasjon.

-USS, Utmarkskommunenes sammenslutning

USS roser Utvalget for å ha lyktes i å forene medlemmenes syn i så godt som alle spørsmål.

USS deler Utvalgets syn på at verken Finnmarksloven eller Fjelloven i dagens form gir optimale løsninger på utfordringene i Nordland og Troms. USS påpeke at hovedutfordringen i et nytt forvaltningsregime vil være å forene de samiske interessers folkerettslige vern med den øvrige lokalbefolkningens legitime interesser i bruken av vann og land. Skal man få til dette må det til et sterkere lokaldemokratisk forvaltning.

USS støtter Utvalgets forslag til lov om kartlegging, men har en merknad til den formuleringen som er foreslått i ny lov om konsultasjonsordning som gir Sametinget gitt rett til å være representert i alle organ som behandler bruk, utnyttelse og disponering av grunn i de tradisjonelle områdene. USS mener at denne bestemmelsen må endres til de organ som har som hovedoppgave å behandle slike spørsmål.

USS har i sin uttalelse satt fokus på en endring i plan- og bygningsloven. Denne angår Sametingets rett til å gi planretningslinjer for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Det er USS syn at dette forslaget går altfor langt i å gi generelle samiske interesser forrang fremfor andre viktige samfunnsinteresser.

- NJFF – Nordland, Norges jeger- og fiskerforbund, Nordland

NJFF-Nordland har ingen store motforestillinger mot kartleggings- og anerkjennelsesloven og er positive til konsultasjonsloven. Men er bekymret for det de oppfatter som for sterk vektlegging av samiske interesser satt opp i mot interessene til den ikke-samiske befolkningen.

NJFF-Nordland er meget bekymret for forslaget som går på å gi Sametinget hjemmel for å fastsette retningslinjer for endret bruk av utmark

NJFF – Nordland mener at dagens forvaltningsmodell med Statskog SF som grunneier fungerer meget godt. Det er god tilgang på jakt og fiske for alle, store sammenhengende områder og gode ordninger for kjøp av jakt- og fiskekort. Dette gir stor frihet for jegere og fiskere, samtidig som det ivaretar en helhetlig forvaltning av ressursene til beste for allmennheten.

NJFF – Nordland støtter primært en Revidert Statskog modell, og ønsker så få regioner som mulig hvor jakt- og fiskeinteressene er representert i utvalgsstyrene..

Videre understrekes viktigheten av å definere alle innbyggere i en region som innenbygds.

- Formannskapet i Vefsn kommune

Vefsn kommune mener at statens eiendommer bør forvaltes av ett eierselskap, et ”revidert og demokratisert Statskog”. For skogindustrien i landsdelen kan det være av avgjørende betydning at skogressursene forvaltes av en enhetlig og effektiv organisasjon. Ved å ta vare på dette organisasjonsapparatet, kan også jakt- og fiskeressursene i landsdelen forvaltes bærekraftig og økonomisk lønnsomt, til beste for alle brukerne av utmarka.

Formannskapet i Vefsn kommune mener at en innføring av Hålogalandsallmenningen vil kunne føre til nye rettigheter for jordbruket. Dette kan komme til å virke som en bremsekloss for all annen arealbruk og ha direkte negative konsekvenser for eiendomsutvikling og trebearbeidende industri gjennom redusert virketilgang. Denne forvaltningsmodell vil også redusere Statsskogs muligheter til å ivareta de målsetningene og oppgavene som Stortinget la til grunn ved etableringen av foretaket.

Vefsn kommune mener at uansett hvilken eierskapsmodell som velges så må utmarksstyrene ha et flertall av folkevalgte som er oppnevnt fra folkevalgt nivå.

Antallet utmarksstyrer må vurderes etter antall kommuner og størrelsen på arealer. Det foreslås derfor at det oppnevnes fra 3 til 5 utmarksstyrer i Nordland.

Vider er det viktig for Vefsn kommune at minimum 2/3 av inntektene skal gå direkte tilbake til utmarksstyrene.

I sin uttalelse påpeker formannskapet at innføringen av en eventuell ny forvaltningsmodell av Statens grunn sør for Finnmark må utsettes til man har høstet erfaring fra drift av Finnmarkseiendommen gjennom en lengre periode.

- ARBOR – Gruppen

Bedriften er svært bekymret for tilgangen på virke, og ser dette i forbindelse med hva de selv har bygd opp og hvilke konsekvenser redusert virketilgang vil ha for samfunnsutviklingen i Hattfjelldal. Bedriftens erfaring gjennom 50 år er at:

Statskog har vært den mest seriøse og pålitelige virkeleverandør til industrien.

Statskog har sterkt bidratt til å utvikle lokalsamfunnet med tilstedeværelse, engasjement , utvikling av lokale bedrifter/entreprenører etc

Statskog har vært en bærebjelke for å opprettholde høy skogfaglig kompetanse i regionen

Bedriften påpeker at en oppsplitting vil medføre:

Mindre avvirkning

Mindre pålitelig leveranse

Tap av skogfaglig kompetanse

Tap av kompetanse og arbeidsplasser

Mindre kompetanse/monopol for Allskog

- Ofoten regionråd

Hovedstyret i Ofoten regionråd (OR) mener den foreslåtte forvaltningsmodellen til den gjenværende statsgrunn er god. Den forener Norges folkerettslige forpliktelser samtidig som den forventes å føre til økt lokal og regional medbestemmelse. OR vil i hovedsak støtte flertallsinnstillingen.

Hovedstyret peker på at det i Ofoten er en stor samisk befolkning, men svært få av disse er reindriftsamer. Dette forhindrer imidlertid ikke en utstrakt tradisjonell bruk av de gjeldende områdene. I vurderingen av representasjonskravet når det gjelder hvilke grupper som skal sitte i utmarksstyrene børe en i større grad tar hensyn til generelle samiske interesser.

Et annet forhold som påpekes, er at det ikke er naturlig at landbruks- og reindriftsinteresser skal danne flertall i utmarksstyrene. Statsgrunnen i Ofoten består stort sett av høyfjellsområder og det er derfor unaturlig at disse to primærnæringene skal ha så stor innflytelse på disse områdene. Hovedstyret ønsker derfor at lovforslagets § 23 omformuleres slik at de fritt valgte representantene danner flertallet i utmarksstyrene.

Fremtidige regionsoppdeling av Statens grunn bør følge kommunegrensene på en slik måte at enkeltkommuner unngår deltagelse i to utmarksregioner.

Endring i plan- og bygningsloven – planretningslinjer.

Hovedstyret i OR slutter seg til Utmarkskommunenenes Sammenslutnings syn og understreker at: "Utvalgets forslag går imidlertid vesentlig lenger ved at Sametinget gis ensidig rett til å diktere "hvordan virkningen (...) skal bedømmes", og at Sametinget er gitt en eksklusiv rett til å utarbeide slike retningslinjer."

- FNF, forum for natur og friluftsliv i Nordland

Organisasjonen har konsentrert sin uttalelse om disse punktene:

Definisjonen "allmenne jakt-, fiske- og friluftslivsinteresser" endres til "natur-, jakt-, fiske og friluftslivsinteresser."

Forvaltningsområdene må ikke bli for små med hensyn til bestandsforvaltning og arrondering av friluftslivsområder.

De frivillige, ideelle organisasjonene må representere natur- og friluftslivsinteressene i de regionale utmarksstyrene.

1 representant til natur- og friluftslivsinteressene i utmarksstyrene er for lite. Forslag: 30% reindrift, 30% jordbruk, 20% natur- og friluftslivsinteresser og 20% andre.

Definisjonen av innenbygdsboende må endres til å omfatte alle innbyggere i forvaltningsregionen.

- Nordland Bondelag

Bondelaget mener at staten gjennom en rettstridig forvaltningspraksis frarøvet lokalbefolkningen i Nordland og Troms allmenningsrettene, og at det er viktig at forvaltningsregimet nå endres.

Nordland Bondelag(NB) støtter flertallsforslagets forvaltningsordning. De mener videre at denne ordningen er balansert og fremtidsrettet, og forankret i demokratiske prinsipper.

Videre slutter NB seg til at Sametinget bør få større innflytelse på beslutninger som angår disponering av naturressurser i samiske kjerneområder. Og at det samtidig må gis økt mulighet for regional tilpasninger og prioriteringer innenfor arealvern og bruk av arealressursene da dette vil desentralisere makt til folkevalgte organ på lokalt og regionalt nivå.

- Nordland Arbeiderparti

Nordland Arbeiderparti støtter en modell for fremtidig forvaltning av Statens grunn i Nordland og Troms som viderefører det statlige eierskapet, og vil derfor anbefale en revidert og demokratisert statsskogmodell. I utmarksstyrene må i tillegg til samisk representasjon ha et flertall av folkevalgte - som er oppnevnt fra folkevalgt nivå,.

Nordland Arbeiderparti er kritisk til å følge flertallet i samerettsutvalget om en egen modell for en såkalt Hålogalandsallmenning. Dersom statsskogmodellen videreføres er det for Nordland Arbeiderparti viktig at det blir flertall av folkevalgte i Statsskogs styre (staten to representanter, Sametinget to representanter og tre representanter fra regionalt nivå). Fylket utpeker representanter på bakgrunn av forslag fra de kommuner som har Statsskog grunn. Dette innebærer at Statsskogs hovedstyre utvides med to medlemmer til totalt syv medlemmer, fra dagens modell med fem.

Videre mener Nordland Arbeiderparti at utmarksstyrene må gis reell innflytelse i arealplanlegging, forvaltning av vilt, fiske og mineralforekomster. Disse styrene må få en sammensetting av berørte rettighetshavere og interesser, blant annet jakt, fiske, friluftsliv, samiske interesser, reindrift, jordbruk samt næringsliv/reiseliv.

Nordland Arbeiderparti mener videre at minimum 50% av inntektene må gå direkte til utmarksstyrene.

Konklusjon

SRU har nedlagt et betydelig arbeid for å få til rettslige forhold i Norge som kan oppfylle internasjonale forpliktelser med bakgrunn i Folkeretten. Dette vil sikre den samiske del av befolkningen muligheter for å opprettholde og utvikle sin kultur.

SRU foreslår nye lover og endringer i eksisterende lover som virkemidler for å oppnå disse forpliktelsene. Ny lov om kartlegging og anerkjennelse av rettigheter innebærer opprettelsen av en egen kartleggingskommisjon og egen domstol. Lovforslaget er viktig for å få avklart eierrettigheter til land og vann. Det er viktig at disse rettighetene avklares så raskt som mulig.

SRU foreslår også ny lov om saksbehandling og konsultasjoner. Dette lovforslaget er en viktig styrking av norsk demokrati og verktøy for å sikre ivaretagelse av samiske interesser. Flere høringsuttalelser stiller imidlertid spørsmål ved Sametingets gis rett til å være representert i alle utvalg og nemnder som behandler spørsmål om bruk, utnyttelse og disponering av grunn i tradisjonelle samiske områder. Blant annet USS påpeker at dette konkrete forslaget går for langt i å tilgodese de samiske inntresser til fortrenghet for andre legitime interesser. Denne bestemmelsen bør derfor endres til å omfatte organer og nemnder med hovedoppgave å behandle slike spørsmål.

De fleste av de endringene som foreslås i eksisterende lover er uproblematisk. Imidlertid er flertallets forslag om Sametingets mulighet til å utarbeide og gi egne statlige planretningslinjer ikke i samsvar med ny plandel til plan og bygningsloven. Denne er nå vedtatt av Lagtinget. Forslaget er dermed vurdert, og er ikke tatt med.

Det samme gjelder forslaget til endring i bestemmelsen om konsekvensutredning i henhold til plan- og bygningsloven. Dette forholdet er tilfredstillende løst ved at hensynet til samiske interesser er tatt inn i §3-1 Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven. Det er derfor ingen grunn til å støtte nye endringer til plan- og bygningsloven.

Det er foreslått ulike modeller for forvaltning av statens grunn i Troms og Nordland. Alle modellene oppfyller i følge utvalget alle sider ved Norges Folkerettslige forpliktelser.

Et flertall i utvalget har gått inn for innføringen av et nytt regionalt eierskap gjennom Hålogalandsallmenningen. Det foreslås opprettet et styre og inntil seks frittstående utmarksstyres for å forvalte eiendommen. Det kan stilles spørsmål ved om en slik modell vil være tjenlig og økonomiske forsvarlig. Konsekvensene av dette forslaget er ikke godt nok utredet. Flertallet forutsetter i sin vurdering at ansatte i dagens Statskog tilbys oppgaver for utmarkstyrene. En slik oppsplitting av Statsskogs organisasjonen vil medføre fragmentering av kompetansemiljøet og svekke stordriftsfordelene. Dette kan svekke mulighetene for å få til en positiv regional utvikling i Nordland.

Et mindretall foreslår en revidert statskogmodell. For at denne skal få den nødvendige regionale forankring er det nødvendig at sammensetningen av representasjon i hovedstyret endres. Det bør derfor vurderes om dette skal bestå av 9 medlemmer som oppnevnes av regjeringen etter forslag fra fylkestingene i Nordland (2) og Troms (2), Sametinget (2), Staten (2) og 1 representant for ansatte.

Utredningen foreslår som del av forvaltningsmodell opprettelsen av utmarksstyres. De tar imidlertid ikke klar stilling til antall utmarkstyres, men antyder inntil seks styres som hensiktsmessig. Beslutningen spilles over til regjeringen og en egen prosess. Antallet utmarksstyres har konsekvenser for inntektsmuligheter og kraft i arbeidet for lokal og regional utvikling. Hvilken forvaltningsmodell som er best skikket til å ivareta hensynet til bærekraftig utvikling og oppfyllelse av nasjonale mål for arealbruken er uklart da dette ikke er et spørsmål utredningen har att opp til vurdering.

Utmarksstyrets inntekter vil være bestemt av ressursgrunnlaget i den enkelte region. De utmarksstyrer som er heldige å ha store fallinntekter, vil også ha gode inntekter. Med henvisning til det store potensialet for småkraftutbygging i Nordland er dette et svært viktig forhold. Ved en inndeling i 6 regioner vil de økonomiske forutsetninger for utmarksstyrene bli svært ulike. Dette vil svekke muligheten for å oppnå en positiv regional utvikling i alle deler av Hålogalandsallmenningen.

Det anses som positivt at det opprettes utmarksstyrer med representasjon for reindrift, jordbruk og almene jakt-, fiske- og frilufsorganisasjoner. For å sikre en faglig og økonomisk forsvarlig forvaltning av ressursene bør det ikke opprettes mer enn 3 utmarksstyrer. For å oppnå nødvendig regional og lokal tilknytning må medlemmene av utmarksstyrene oppnevnes av fylkestingene etter forslag fra kommunene. Videre må styrene må ha en bred representasjon av bruks- og eierinteresser og med hensyn til geografi.

For å knytte forvaltningen nært lokale forhold er det også viktig at det bare etableres noen få Utmarksstyrer hvor samiske og lokale interesser er representert. Det er viktig at disse får et reelt og betydelig ansvar. Med et stort ansvar for utnyttelse av eiendommens ressurser er solid kompetanse om regionale utviklingen og bærekraftige prinsipper viktig. Samtidig må de ha økonomisk styrke til å være et redskap for regionen. En vesentlig del -2/3 - av netto inntekter må derfor tilfalle styrenes disposisjonsrett. Dette vil gi de den nødvendig styrke til å utvikle eiendommen til beste for regionen.

Konsekvenser

Ingen av utredningens forslag vil ha direkte økonomiske konsekvenser for Nordland fylkeskommune. Det må på sikt regnes med økning i tidsbruk i blant annet planprosesser som angår samiske interesser. Dette bør oppfattes som en utvidelse av det norske demokrati.

En viktig konsekvens av SRUs forslag er at det kan opprettes en forvaltning av statens resteiendom som kan bidra positivt i den regionale utviklingen i landsdelen, og at landsdelen får sine rettmessige inntekter fra statens eiendommer.